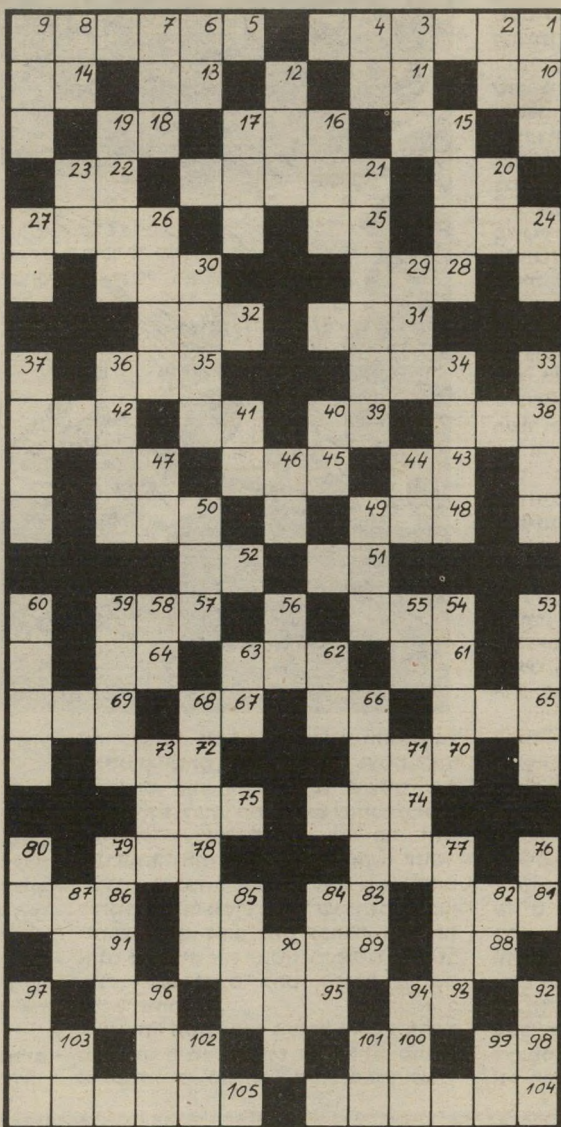

מאורז:

(1) חגיגה פומבית גדולה; (5) חוסר-שלטון — איש הישר בעיניו יעשה; (10) דין; (11) שפת הקודש באתיופיה; (13) פקודה; (14) אמין-הישרים; (15) גבעה; (16) חרטה; (18) אמן בקסמים; (20) שמח; (21) שבר, רסיס; (22) לא-אשם; (24) רוחקים; (25) מילת-המעטה; (26) ברק; (28) רקיה; (30) תכשיט; (31) חלש; (32) מקום תלמוד לדררקים בגולה; (34) אריג רק-הטווה מפקעות וחלים; (35) מוביל מים; (38) כינוי ליוצא גרמניה; (39) זו ממקומה; (41) חצי יובל; (42) רעב; (43) קסם, כישוף; (45) על-אף; (47) חיה ששנתה נמשכת כל החורף; (48) עווב את המקום; (50) קדום בכנען; (51) אמונה; (52) חזק; (54) בן לעם קדום בכנען; (57) בני-אדם ממוצא אחד; (61) אות; (62) קבוצת עמים עבריים ותיקים; (64) ענן; (65) אחרי הגשם; (66) מפל גרגרי התבואה בשעה הזריחה; (67) חרריהאסירים; (69) תינוק בריזמו; (70) חשכה; (72) צמח בראשית צמיחתו; (74) כאב, ציר; (75) נעלמו, נכחדו; (77) השמידו, כילו; (78) מעגן; (81) עפר שגורף על-ידי זמרים; (83) דרגש; (85) חודש עברי; (86) ריקוד בוגות; (88) מדר; (89) זרם אדיר; (91) יהיר; (93) בכור נח; (95) שחק בחירות; (96) עם או בלי תיק בממשלה; (98) עטיון; (100) עמית; (102) חזו; (103) הגיע; (104) הצדף המכסה את גופן של הרכבות; (105) עוף גדל-מידים.

מאורז:

(1) משהו, חלק קטן של דבר; (2) סיגני הקמה; (3) ישוב בסביבות לוד, ששמו נלקח מתוך ספר תהילים; (6) עוף-טרף; (7) משקה משכר; (8) קיים; (9) גיור, סתירה; (12) כוהן לדת-נכר; (15) חירות מילים; (16) עוב, נטש; (17) עניין, עסק; (19) נער של אלישע הנביא (בכתבי חסר); (20) רת; (21) מחשבות, הרהורים; (23) בהשאלה — פתח; (24) קרן פיל; (26) עיר בשרון; (27) נקלה, דלי-עיר; (29) פרש התנ"ך בהרחבה ובתוספות; (30) תפנוק; (33) ממושע; (34) צעד; (36) כלי-החברה על הרים; (37) היושב על כסאו של אליהו

באגדת הכרית; (40) מתכופף; (41) צוק; (44) קומפוזיטור ישראלי (ש"מ); (46) מכלי השחמט; (47) צמר; (49) למען; (50) טמפרמנט; (53) אליהו הנביא, הוא יתכן קושיות ובעיות; (54) בקירבת ירושלים; (55) אות; (56) חודש הנחמה; (58) נע; (59) משכונ; (60) מכר; (62) מישפחת אמנים, מייסד בצלאל; (63) כלי לעבר דת האדמה; (66) עיר באוסטרליה; (68) להקה מוסיקלית, בעיקר קאמרית; (71) בעל מלאכה; (73) לעג; (76) דגל; (77) שטח פתוח משני העברים; (79) קצין-צבא צעיר; (80) מגושם; (82) אחד מ-120 נבחרים; (84) רוקע נחושת; (85) גזיר-עץ שאוחז בו אש ולא נשרף; (87) מילת-שלילה; (90) אצל, נכבד; (92) בקיע; (94) פחדות; (96) שלילת חרותו של אדם; (97) וזית; (99) ראשון בסולם התווים; (101) חורבה, מפולת; (102) בן אדם; (103) יוצא חלצים, בעיקר

אביגיל ינאי

יהודי פלסטיני, ישראלי-לשעבר

(המשך מעמוד 32)

נצחים ויונים בשני הגושים. גם בפרקטיקה היומיומית ניתן לראות פאראדוקסים, ואנשיימין יכולים להיות לעיתים מסוימות יותר ליברליים, פחות גזעניים או פחות תוקפניים מחלקים מסוימים של תנועת-העבודה.

אבל נכון, יש הדילמה הזו של השילטון הישראלי, דילמה היסטורית, בין מדינה שעיקר כוחה בא לה מהעיקבות הפנימיות, מהקורננטיות החברתית, כלומר מדינה שהיא לא רק יהודית בגלל זה שהחוקים מבחינים ומפלים בין יהודי ללא-יהודי, אלא שהיא יהודית משום שהרוב המכריע של האוכלוסיה שלה הוא יהודי, לבין התפיסה הקולוניאלית היותר-קלאסית של הימין.

הייתי רוצה לעבור מהמישור הרוחני למישור יותר רחב, של העמים. אתה בעצם האדם היחיד בעולם שהיה פעם חבר האומה הישראלית ופעם חבר האומה הפלסטינית. נכנסת לאומה הישראלית, יצאת ממנה והצטרפת לאומה הפלסטינית. זה נותן לך, אולי, אפשרות שאין לשום אדם אחר: להשוות על בסיס זמיומי את התפיסות ההדדיות של שני העמים. כלומר את הישראלים רואים את הפלסטינים ואת הפלסטינים רואים את הישראלים. אתה רואה דרך לגשר על פני התפיסות ההדדיות של שני העמים, שהם המיכשול העיקרי לשלום?

אני חושב שבקרב הפלסטינים היה שינוי הרבה יותר מהותי מאשר אצל הישראלים.

אצל הפלסטינים יש התעניינות בחברה הישראלית. אני זוכר את שנות ה-70, כשעדיין לימוד עברית היה אופנה בקרב הפלסטינים בלבנון. זו היתה אופנה ששיקפה איזו ראייה, שהאנשים האלה, רוביהם-עברית, הם בארץ לצמיתות. כמוקדם או במאוחר, בתנאים אלה או אחרים, נחיה אתם.

הסקרנות הזו, הפתיחות התרבותית לישראל בקרב פלסטינים, אין לה מקבילה בישראל. גם במחנה-השלום, להוציא יוצאים-מחלל אישיים, יש סימפטיה לפלסטינים בתור עם מדוכא, יש רגישות-אשם כלפי הפלסטינים בתור עם המדוכא על-ידי עמי, אבל סקרנות תרבותית של ממש, לדאבוני, עדיין אין.

החברה הישראלית המודרנית התפתחה בדמינה כחלק מהעולם המערבי. אומנם, היא חיתה גיאוגרפית במיוחד-התיכון באסיה, אך במפורש ראתה את עצמה כשלוחה של התרבות המערבית. מהשייכות המערבית הזו היא ירשה התעלמות וכו' מוחלט לכל תרבות לא-אירופית, וכו' מיוחד לתרבות הערבית, שמכל התרבויות הלא-אירופיות היא הקרובה ביותר לתרבות-אירופה, והיא גם זו שעמדה בעימות של 1000 שנים עם כל העולם הנוצרי.

כלפי העולם הערבי יש — לא אצל היהודים, אלא אצל נוצרים כמערב — מישפטים קדומים תרבותיים וחומה של רתיעה. אלה הן עובדות תרבותיות שאי-אפשר להתעלם מהן. התרבות של תרבות מערבית וחוויה קולקטיבית יהודית וישראלית היתה ארסית בתוצאותיה. כלומר, עדיין אין הפתיחות התרבותית אל העם השני.

אצל הפלסטינים לא נתפס המערב כאויב תרבותי מוחלט. החברה הפלסטינית אינה חברה פונדמנטליסטית, מוסלמית, אנטי-מערבית. להיפך, מהשמאל אל הימין, החל בפלסטינים בעלי חינוך — ולפעמים דרכונים — אמריקאיים, ועד

השמאל הרדיקאלי, מילא מידגמים המייבאים מהעולם התעשייתי תפקיד מרכזי בהתווית הרעיונות הפוליטיים והחזונות החברתיים. העולם הפלסטיני צמא ללמוד מעמים אחרים, לא רק מהישראלים. קוסמופוליטיזם הוא ערך מסויים בחברה הפלסטינית עצמה.

פה מתעוררת השאלה לגבי הציבור שאתה, בעצם, שייך אליו. הציבור של היהודים בני ארצות-האסלם. איך אתה רואה אותם בכל ההתפתחות הזאת? הם לא שייכים לחוג התרבותי האירופי ויחד עם זה נתפסים בישראל כציבור האנטי-ערבי היותר-קיצוני.

טוב, הסיבות שבגללם הם נתפסים כציבור האנטי-ערבי היותר-קיצוני הן מובנות. אלה הן סיבות חברתיות.

ליברלים אינו בדרך-כלל נחלה של השכבות המדוכאות בחברה. הליברלים תמיד צומח מהמעמד הבינוני, מהמעמד הבינוני-הגבוה, מהאנשים בעלי-ההשכלה.

השכבות הכי מדוכאות של החברה, הלומפן-פרולטריון, הן רדר-כלל השכבות שהכי קל להפוך אותן לחוג החנית של תנועות פאשיסטיות. של תנועות שובניסטיות. ברור לגמרי שכל ציבור — אני לא רוצה שזה ייתפס בצורה שלילית — כל ציבור יכול להתנהג בתנאים מסוימים כקספסוף. כל ציבור, לא משנה מה לאומיותו.

ברור לגמרי שהמצב החברתי כלכלי שלהם נחות. העולים החדשים מארצות-ערב הוכנסו לחברה הישראלית אחרי יבואם — או הנאמס הכפיה, במיגורים רבים — אחרי 48. מזה נבע שהשכבות הכי נמוכות והכי פחות-משולבות גם בכלכלה גם בתעסוקה וגם בקונסנוס החברתי היו כמעט אך ורק מורכבות מזכני עדות-המזרח.

הרמות של היהודי המזרחי, הצעקן, הפאשיסט, המטיף לרצח ערבים, היהודי המזרחי התומך-בנהא, הוא דמות נוחה להרבה אנשים. היא בעיקר דמות המעניקה מצפון מצויין לחוגים הליברליים האשכנזיים, היכולים להטיל על היהודים המזרחיים את האשמה להיכסות הכימכוערים של הסיכסוך.

שמעתי וקראתי כמה מהפרשנים, הסופרים והעיתונאים הישראלים הכי מכובדים. כששואלים אותם והם מתחילים להרחיב את הריבוי בשאלה זו, הם אומרים דברים שהם מחזירים באוזניי.

הם במפורש אומרים: הסיכסוך הזה באמת הפך לסיכסוך מכוער, עקוב-מדם, עם שינאה פרימיטיבית, אבל אנחנו לא אשמים. היהודים הערבים האלה הביאו איתם מהעבריות שלהם את מיטען הקנאות והפרימיטיביות, ובגלל זה נעשה ככה.

מובן שאני שולל מכל וכל את התמונה הזו, כי היא מסולפת. היא לא תואמת לא את המציאות הערבית, ולא את המציאות של היהודים בארצות-ערב. וגם לא את המציאות של היהודים המזרחיים בחברה הישראלית. היום, כשאנחנו רואים שמתחילה להיות קיימת בחברה הישראלית שיכבה, אומנם זעירה, אבל חדשה, של יהודים מעדות-המזרח שהם במעמד הבינוני והם אינטלקטואלים, דוקטורים באוניברסיטה, חוקרים, מתחילה להישמע נימה לגמרי אחרת. מהמוצא התרבותי שלהם הם רווקא מפיקים סיבות נוספות לחיפוש דרכי-שלום עם העם הפלסטיני.

אני מוכרח לשאול אותך בכל זאת שאלה אישיות: איך היית נשאר ישראלי, אתה לא היית היום אחד המנהיגים של התנועה הזאת?

אחד המנהיגים — אני לא יכול לומר. אבל אחד החברים של התנועה הזו — בהחלט כן.

מודעות בטלפון

לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראלכרטי

ריזה

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל

אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף

03-227117/8

